

Nastrój rojowy. Rójka dniem radości pszczół

**KURS PSZCZELARSKI – MIĘTNE
SESJA WIOSENNA**

17-19 MARCA 2017

**INŻ. PIOTR NOWOTNIK
NOWOTNIK.PIOTR@WP.PL**

Przyczyny

- zbyt ciasno ułożone gniazdo, pszczoły nie mają miejsca do składania świeżego pokarmu, a królowa nie ma miejsca do czerwienia. Pszczoły zwiadowczynie szukają nowego, luźnego miejsca
- zła wentylacja
- nadmierna ilość pszczół, rodzina pszczoła jest w szczycie swojej siły, pszczoły dosłownie "nie mieszczą się w ulu"
- chęć do rozmnażania uwarunkowane genetycznie, chęć podziału stąd młode pszczoły potrzebują królowej
- matki starsze niż rok są bardziej podatne na rójki niż młodsze królowe
- dr hab. Z. Lipiński: Wymiana mleczka pszczelego między robotnicami (nośnik zapachów, feromonów)

Syndromy w ulu

- obecność miseczek matecznikowych (zarówno zaczerwionych jak i niezaczerwionych)
- w zaawansowanym stadium są to dojrzałe mateczniki rojowe
- mateczniki rojowe występują tylko i wyłącznie na skrajach plastrów, na krawędziach ramek - zdarzają się wyjątki mogą być też na środku!
- budowanie dzikich plastrów we wszystkich możliwych zakamarkach, uliczkach, niewyjętych podkarmiaczkach
- pobielenie świeżym woskiem starych, pociemniałych komórek (plastrów)
- pszczoły tworzą przy wylotach kłęby, zwane brodami
- przepełnienie uliczek pszczołami, widok wentylujących pszczoł przed wylotem
- plastry wypełnione pyłkiem, miodem i czerwiem
- obecność trutni i czerwiu trutowego (początek nastroju rojowego)
- rodzina staje się rozleniwiona, pszczoły siedzą beczynnie na mostku i "śpią"
- w zaawansowanym nastroju pszczoły zaprzestają odbudowy ramek pracy i węzy
- pszczoły ganiają matkę
- zanik czerwienia
- !rój wychodzi z ula!

Zapobiegać!

- koniecznie należy dodawać ramki z węzą - zapewnić możliwość budowania i poszerzania przestrzeni w ulu. Pszczoły muszą mieć nowe miejsce do składania pokarmu, a matka miejsce do czerwienia. To jest metoda usypiająca, tłumiąca nastrój rojowy. Pszczoły mają wrażenie, że nie muszą się dzielić, to jest podstawowy, obowiązkowy i główny sposób na likwidację nastroju rojowego
- obowiązkowo należy zrywać wszystkie zaczątki mateczników rojowych oraz pełne ich formy (wycinać nożem, dłutem pasiecznym)
- regularnie wymieniać matki co 2 lata
- stale zabierać ramki z zasklepieniem miodem do odwirowania
- poszerzać gniazdo, wstawiać kolejne ramki z suszem i węzą
- tworzyć odkłady, zmniejszać siłę rodziny, oddzielać młodą pszczołę ulową od lotnej
- stosować ramki pracy.
- zakładać nadstawki
- blokować wylot matce np. założeniem kawałka kraty przegrodowej
- podcinać matkom skrzydełka

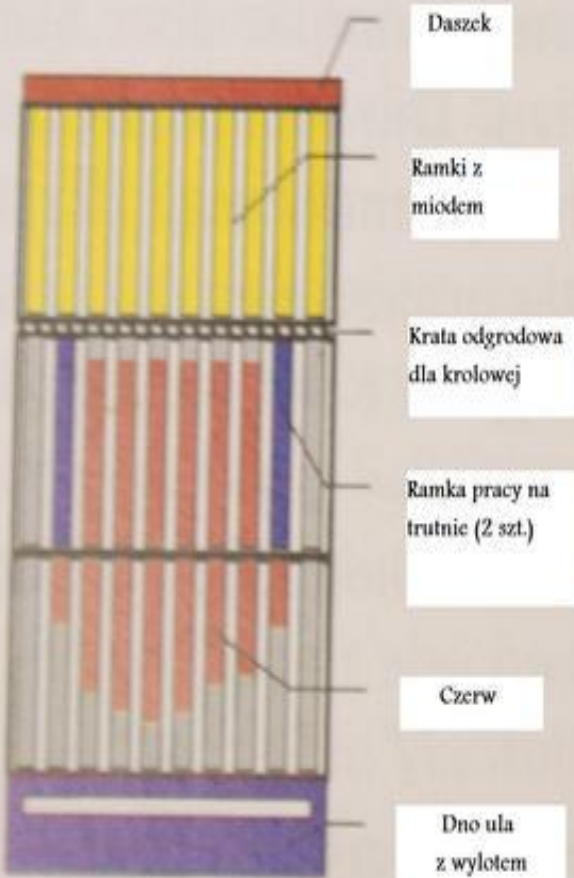
fot. Katarzyna Gawlik

Zapobiegać!

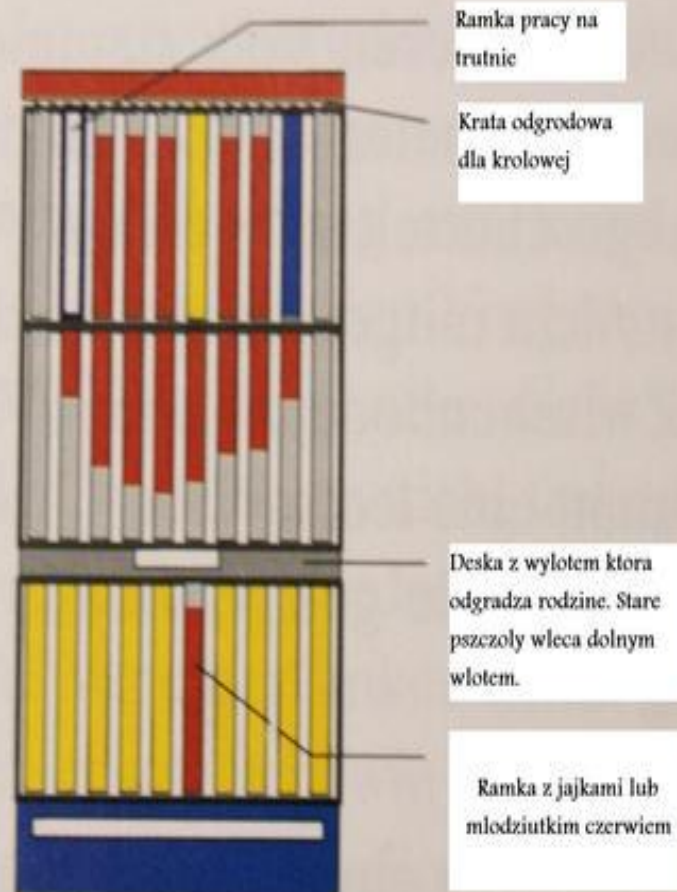

Źródło: Forum Pasieki Michałów, darek4257

Przed polaczeniem rodziny

Po rozlaceniu rodziny

Polaczenie rodziny po 10-ciu dniach

Rodzina rozlaczona i polaczona po 10 - ciu dniach nie wyrosi sie.

fot. Piotr Nowotnik

Metoda p. Czesława Junga, Pasieka Berest

Ul z silną rodziną z nadstawką wypełnioną miodem i pszczołami zestawić z podstawki i wynieść na koniec pasieki

W miejsce wyniesionego miejsca ustawić pusty ul z samymi ramkami z węzą, ew. 2 z suszem a między nimi dać ramkę z czerwiem i obowiązkowo z matecznikiem/matecznikami

Do ula koniecznie przełożyć nadstawkę z miodem z poprzedniego ula. Tym sposobem pszczoły lotne wlatują do nowego ula i są już nową rodziną

Miód będą składały w nadstawce i odbudują całą węzę dla nowej matki. Z matecznika wygryziona matka wkrótce się unasieni i zacznie czerwić - rodzina dalej jest produkcyjna

Poprzedni ul staje się silnym odkładem

Pszczoły lotne powrócą do "pustego ula" na stare miejsce. Stąd do odkładu trzeba dać ramkę z wodą

Tak zmieniona strategia rodziny pozwoli zwiększyć produkcję i zapobiec wyrojeniu. W ulu odstawionym jest stara matka i dalej czerwi

Rój został podzielony na 2 silne rodziny.

W ulu gdzie była tylko węża i matecznik po pewnym czasie można wymienić matkę

Poszerzanie uli jeszcze raz

- Wężę podajemy najwcześniej gdy:
- robotnice pobielają stare plastry (białe dobudowania i "wzmocnienia" starych, ciemnych komórek)
- poddawanie I partii ramek z wężą powinno się pokrywać z terminem kwitnięcia agrestu, generalnie od maja do początku lipca
- W połowie lipca pszczoły budować plastrów już nie będą, chyba, że zachęci się je syropem cukrowym
- Koncepcja Podlewskiego

Jak poszerzać? 1

- początkowo po 2-3 ramki na skraj gniazda do obserwacji
- gdy odbudują to następne 2-3, tak by nie wychłodzić gniazda i nie zaziębić czerwiu
- kiedy temperatury się ustabilizują a pszczoły popadną w zaawansowany nastrój rojowy będzie można dokładać węzę hurtowo także w środek gniazda między ramki z czerwiem
- koncepcja Pana Marka Podleńskiego
- dokładamy później jak jest już gorąco o 4-5 do całkowitego wypełnienia ula, dalsza gospodarka plastrami to podział na miodnię i rodnię
- poszerzać umiejętnie – przesuwając do ściany i eliminując (wycofywać) stare ciemne plastry
- między 20 czerwca a 12 lipca nie powinno być czerwiu ula
- do odkładów max 2 ramki z węzą, ale na skraj gniazda i tylko gdy jest już czerwiąca matka
- nieodbudowane ramki z węzą do 2óch tygodni wycofujemy - coś jest nie tak - np. brak matki, słabe pożytki

Jak poszerzać? 2

fot. Piotr Nowotnik

Znowu ta chemia

- Po uwiązaniu się pszczoł na gałęzi lub w innym miejscu matka wydziela ze swych gruczołów zuwaczkowych feromon – kwas 9-hydroksy-trans-2-decenyowy, który motywuje pszczoły do tworzenia i zbijania się ściśle w kłęb

fot. Jan Sowa

Postępowanie z rójką

- I sposób

Rój przesypujemy do ula, z którego uciekł, dodajemy węzę, susz, ramki z pokarmem. W ulu absolutnie nie mogą się znaleźć mateczniki rojowe. Rój poddajemy prowokacji. Pszczoły podkarmiamy (przez syrop lub dowieszenie plastrów z pokarmem), a także dodajemy 2 ramki z czerwiem otwartym z innej rodziny. Ma to na celu wznowienie instynktu opiekuńczego u pszczół. Sprowokowane pszczoły (mając pokarm i młode do odchowania) nie odlecą z powrotem na drzewo, nie wrócą na nie. Rój należy kontrolować i zmusić go do pracy i przywołać do normalnego rytmu.

- II sposób

Złapany rój można "ostudzić". Rojnica z pszczołami powinna zostać przeniesiona do piwnicy na kilkanaście godzin. Następnie rój przesypać do tego samego ula, włożyć ramki z węzą i podkarmić, jeśli nie ma silnego pożytku w terenie.

- III sposób

Rójkę obsadzić według I lub II sposobu ale do nowego – pustego ula

Spryskać pszczoły olejkami aromatycznymi lub naparem z herbat ziołowych (szałwia, mięta, MELISA, bratek). Zapachy podobnie jak przy łączeniu rodzin osłabiają feromony matki i uspokoją pszczoły.

fot. Piotr Nowotnik

fot. Piotr Nowotnik

Niestandardowe problemy z rójkami

Pszczoły w dziupli

- Jeśli drzewo nie znajduje się na własnym terenie to o zgodę na przeniesienie roju (łączy się to z uszkodzeniem drzewa) należy pytać bezpośrednio najbliższe władze
- Cała akcja jest bardzo skomplikowana, ryzykowna i niesie ze sobą duży wysiłek fizyczny
- Minimum 2 pszczelarzy
- Lokalizacja gniazda (plastrów) - !
- Nie ma konkretnego sposobu na przeniesienie pszczół z drzewa do ula
- Na początek można spróbować wypędzić pszczoły dymem mało skuteczne

Pszczoły w dziupli

1 metoda:

- późne popołudnie
- naciąć drzewo dostać się do plastrów
- wyjmować je na szufelce
- wybierać garściami
- strząsać, zmiatać do skrzynki
- wycinać wszystkie dzikie plastry, łącznie z czerwiem i zapasami,
- wtapiać na druty do ramek (lub przewlec niczym igłą i powiesić nad ramkami w ulu

- używać spryskiwacza z wodą – łatwiej zebrać i zgarnąć pszczoły
- mnóstwo pszczół kręciło się jeszcze przy starym gnieździe.
- przesypać towarzystwo do ula na węzę, 2 ramki z zasklepionym pokarmem i jedna ramka z czerwiem z innej rodziny (w różnych stadiach rozwoju) i zamknąć beleczkami
- podać na wieczór syrop
- po wydymieniu i usunięciu pszczół z dziupli, drzewo zostaje ścięte lub otwór zostaje zapchany, zabity

- gdyby jednak pszczoły wróciły do drzewa świadczyłyby to o obecności matki w starej dziupli. Akcję należy wtedy powtórzyć, dokładnie zmiatając absolutnie wszystkie pszczoły
- nie ma czasu na bawienie się i szukanie matki w małym otworze w dziupli

2 metoda:

- Można do drzewa dobić/powiesić/ustawić obok skrzynkę z czerwiem i pokarmem. tak by pszczoły przelatywały – przechodziły przez rojnicę

3 metoda:

- odkurzacz

Źródło: Apicola G. George, Facebook

Nie czerwi

- Dostałem, złapałem, zastałem rójkę w pustym ulu, ale...

w plastrach nie widać świeżych jajeczek ani czerwiu w różnym stadium

Diagnoza:

- otrzymana bądź złapana rójka jest družakiem lub trzeciakiem
- w takich rojach jest matka ale nieunasieniona
- po osadzeniu rójki w ulu matka przechodzi tygodniowe przygotowania do lotu weselnego
- w družakach i trzeciakach (trzeciak to już malutko pszczół) są młode matki nieunasienione, które dopiero po przylocie do nowego lokum odbywają loty godowe
- należy cierpliwie czekać i nie martwić się

Rójka ucieka po obsadzeniu

- Zdarza się często, że rój ciągle po obsadzeniu ucieka nam powtórnie na drzewo, nawet jak nie ma mateczników. Co robić? To proste!
- Zaraz po obsadzeniu roju w ulu dołożyć w środek gniazda 2 ramki z czerwiem otwartym - z larwami z innej rodziny
- Robotnice wznowią instynkt opiekuńczy i nie opuszczą larw. Będą je karmiły, ogrzewały i pielęgnowały.
- Do tego dać plaster z pokarmem albo pół litra rzadkiego syropu do podkarmiaczki
- Zakratować wylot - kawałek plastikowej czy winidurowej kraty odgradowej wycinamy na taki kształt aby zasłoniła cały wylot ula - dopinamy do otworu wylotowego zszywaczem pneumatycznym

Skrót:

- Czerw
- Pokarm
- Ewentualne zakratowanie wylotu

Wyciąłem mateczniki ale coś nie tak

- Kontrola ula, wycinka mateczników <<rojowych>>
- Jeden haczyk - pszczoły najprawdopodobniej się raz wyroiły i sytuacja była na etapie wygryzania się nowej matki i wylotu družaka
- Kiedy nie było już pierwaka w ulu i wycięto wszystkie mateczniki oznaczałoby to całkowite bezkrólewie
- Pszczoły słabną, nie odbudowują ramek
- Nic podejrzanego nie było - obecny czerw kryty po starej matce wprowadza w błąd
- Pierwak nie zawsze wylatuje tuż przed wygryzaniem się nowej matki, może wylecieć już znacznie wcześniej - nawet zaraz po zasklepieniu matecznika
- Sytuacja ta jest bardzo trudna do wyprostowania, dlatego tak ważne jest kontrolowanie rodzin co minimum 7 dni i systematyczne monitorowanie sytuacji w ulu

Co dalej?

- Zweryfikować tę teorię, tzn. sprawdzić czy jest stara matka (odszukać świeży czerw, najlepiej jajeczka)
- Rozejrzeć się po działce, czy nie wisi gdzieś rój (jak tak, to wyciąć wszystkie mateczniki w ulu i wsypać pierwak do ula, z którego uciekł, zatrzymać przed ponowną ucieczką i wdroić go do ponownej pracy)
- Rozejrzeć się po ulu ile jest pszczół, pierwak zawsze zabiera 50% całego roju (pszczół lotnych), jak pszczół ubyło to oznacza, że pierwak wyleciał ze starą matką. Nie łudzić się, że pszczoły są gdzieś w polu na kwiatkach
- Objawem silnego nastroju rojowego czy pierwotnego wyrojenia jest bezczynność robotnic, siedzą na wylotach, nic nie robią, mało latają, już skupiają się do drugiego odlotu, są mateczniki rojowe - nawet zasklepione!
- mało czerwiu jest, brak czerwiu otwartego, ubyło pokarmu - pszczoły rojące się zabierają część pokarmu na drogę - charakterystyczne otwory w zasklepiach

Następnie

- Test na obecność matki
- Kupienie i podanie matki UN po wcześniejszym wycięciu wszystkich mateczników rojowych i ratunkowych
- Upewnić się wcześniej czy na pewno nie ma czerwiu otwartego
- Rój powinien przyjąć matkę ze względu na dużą ilość młodej pszczoły ulowej
- Po tym rozwiązaniu wszystko powinno wrócić do normy, rój na nowo się odbudowuje
- Jak zostawimy choćby 1 matecznik rojowy to może zająć w ulu nieporozumienie i część pszczół może wylecieć z nową matką, nie połapią się, że ta matka jest dla nich ratunkowa
- Osierocony rój połączyć, chociaż w okresie rojowym całej pasieki nie jest to wskazane, to będzie tylko podpalenie dynamitu - przyspieszenie rojenia z połączoną rodziną

Rójki późnym latem?

3 możliwe wersje:

- Wygłodniałe pszczoły
- Porażone warrozą z wirusami
- Uciekły pod wpływem czynnika, który im bardzo przeszkadzał i niepokoił w starym ulu (zapach, gryzoń itp.)

Działanie:

1. Nakarmić (plastry + dodatkowo syrop)
2. Zwalczyć warrozę (od razu 4x4 Apiwarol AS)
3. Obserwować na zwięzonym gnieździe i przygotowywać do zimy
- 3a. Jeśli rój zdaniem pszczelarza nie jest w stanie samodzielnie pójść do zimowli, należy go połączyć z innym, pod warunkiem, że nie wykazuje objawów chorobowych

Przyczyny:

Pszczelarze :

- wirują żelazny zapas
- nie podkarmiają też pszczoł po miodobraniu "pójdą w pole to sobie uzbierają"
- wirują ramki z czerwiem, które później trafiają ponownie do ula (kiślica)

Wygłodniałe pszczoły pod wpływem impulsu uciekają z ula z matką